

שו"ת

פאת שדך

פירושים, אגדתא, תשובות

מאת

שמואל דוד הכהן מונק

החופעיה"ק ח'פה ת"ו

פעיה"ק ירושלים ת"ו

שנת אל תשל"ה את אמתך לפ"ק

כי השדך כזה מהשדך הארזיאל ואפשר שלא היתה כוונתו אלא ליחודים, אבל
מנהג השנים הוא לקיים כל מה שזכר במגילת, וכיון שכבר נהגו, לכאורה דינם
ככל מנהג שאין לשנותו. אבל יש לתמוה שברו יש כמה דברים שלא הזכיר במגילת,
ומה נשתנו אלו מאלו, ושמתו כי צנית... אולם זהורים לקיים ענינים כאלה
שאין להם יסוד אלא ע"ש הקבלה, ואפשר ששעשום הוא כמו שכתבתו, ונראה כי
הגרי"א הקפיד שלא ינהגו בדברים ענינים מחודשים אף ע"ש הארזיאל, כגון מחזור
סור הניכח צנית לדוד לפני פסוקי דמזמור, והפסוק והיה כי למלך ע"כ הארץ וגו'
כסוף שליו לשנתו. ואף על שאר ענינים הקפיד, כגון מה שבקדומו האחרונים
צרכת התורה לפני צרכות השנה.

ג) דרכן להזכיר הסידור שדפסם בשם הרב יעב"ץ כאילו הוא צד סמכא, אבל
באמת לא דפסם סידור זה כמתכוונתו אלא פעם אחת בחייו, [ועכשיו חזרו
והדפיסוהו באמריקה], ואח"כ השתחוכו ושנו נוסחאותיו והוסיפו בו דברים
וענינים שונים ומשונים. בפעם הראשונה עדיין רמזו לשוניים הללו אבל בהדפסה
שלאחריו לא עשו שום סימן כיבר רק הדפיסו לוח ההוספות בראש הסידור,
ואף לוח זה אינו שלם, ואף זה שמו שנים שהתח ביה ח"ל קראוהו ביה יעקב.

כלל הראה צהנתן לצי"ח כתוב שהוקרה המלך חיבר התחינה כי אלקי
ישראל וכו', גם צדיקי צ"ח המלא דברים תמוכים, והכל תוספת, ולחוק עשו לנו
כי בסוף דמי צ"ח כתבו דבר אחד שמאלו המלקט בסידור זה עלמו צדיקי שביבה
ורשם אחריו (יעב"ץ), להודיעו שד"ז אכן הוא מהרב יעב"ץ ז"ל. וצדיקי הושפעה
רבה בציורו דבר בשם הרב"ל ר' פנחס מקארעץ, וצדיקי סוכה הביא שכל השורה
רגע אחד חין לסוכה שלא לנרדק עובר בשעה, וד"ז נגד כל הראשונים והם נגזרו
מתוך הספר יסוד ושורש העבודה שחידש ד"ז והביא קל"ה ראיה מדברי אבדורחס.
[ובמחבר הפילה להרבי"ג מכת"א ממנוקאטש ז"ל מלאתי שנתרעם על כך
באריכות, וזכור עוד מה שבנימוס ממירות למוצאי שנת שהרב יעב"ץ ראה
להשמיעם]. קצרו של דבר עשו צלצל גדול, וא"א לסמוך על הסידור הזה
כלל צורה.

ויש קל"ה סימנים להבדיל בין דברי הרב יעב"ץ להוספות, כי בכל הדברים
הנוספים ליימי מקור הדין צ"ש, אבל מה שכח הרב ז"ל בעלמו חין בו ליון
המקור. גם יש להבחין בסגנון הלשון של הרב יעב"ץ שהוא משונה ונמלך ביותר.

ד) מנהג בעולם לומר יעב"ץ בלא הו"א כבוד, וכן אירע להרצנים מלצי"ח
יהוד"א, מפני שקראו לעלמן צנינויים הללו, ומ"מ אינו דרך כבוד כ"כ, אע"פ
שכינו לשנה הוא. ובספר פלא ויעץ ראינו שמקפיד אפילו על האומרים הרב קארו
הרב הלשיך וכדומה שלדעתו כינוי משפחה הוא צללל מכנה שם להצירו. אלא
שאינו חמה כי בכל הספרים הישנים של האשכנזים כותבים האלשיך והצחוי (וזה
דומה קצרה לרבו צמנו) והלוי והמרדכי, ואולי עיי תוספת ה"א היודיעה
חשיב כמו הו"א.

סימן לה

איש אחד עשה שנינים תחצות עיי אומן שלא היה צקי יפה באומנותו והן
להלכות צפוי עד שדרכו להזיחן ברוב היום, ומ"מ הוא מכניסן לפיו בשעת אכילה

וכן מקורה צורה. ונפשו צפולתו מה יעשה צבנה צרי"ה, כי חין חן עשיו
נחמנה ובצב"ה לקרבת, כי הוא קורא צורה. [וזה משהו של שיק קרי"ה,
כי ד"ז חין דקדוק נעניד, מי שחיש יסול נפח האומנות יסל עני חשיו
העשניים שנו, ולרדך לבלים העשויין צווי אדם, כגון זה שחיש יסל עני חשיו
ובין בלא שנינים תחצות, אם יסול להזיח את הרכים יד"ה האפ"ה חשיו
עיי כנים לאו דיבור הוא, ולי"ע].

ומבשרה נלעניד לאבור ללאה לרי"ד חוי"סין דילמא שלף לכו חמח"ה
(ואע"פ שאינו נער מרובה, עכן חמר ל, אבל חמר ל שריו נפנן צווי חו
ח"ש"ם שהוא נער מועט), ואפי"ו חת"ל דלא חוי"סין חשיך דרף, לוי ח"ה זה
דרבו לשוף.

ויש להביא ראיה מהא דהון בשנת דף כי ש"ה ולא צויר סוף שאין צווי
מכה, ובגמרא דף ס"ה ע"ה נחלקו אמוראי רב הונא אמר צלחה ש"ה זה מה
נטיק ופירש"י ונגסון רבוחי ח"י מהכו ענה דלא חו למה לא שוף זה דלמחר
ציתודות הדרכים מהמת מכה שיי"ש, מבו"ר מבלן דלמ"א דנפ"ה קס"ה לו מה
מתוכ"א דנצי"א, וא"כ יש לדון ק"ו, כיון דמשום חוכ"א חוי"סין דילמא שלף לכו
משום לע"א.

ויש לזהות קל"ה, ה"ה דלפ"ר דחיי"ה בר רב דלמ"ר צלחה שאין זה מה
פניג אבשרה זו וס"ל דלדרכה חוכ"א קס"ה ליה מלמ"א, וכל"ה צלחה לכו
הפוסקים, עי ח"ה ס"י ש"ה ס"ז ובצב"ל ד"ה צלחה. ושו"ד פירש"י שיש דלמחר
עממ"א דמהני"ו משום מר"חית חשין הוא ולאן ראי"ה כלל לבשרה זו. וש"ד חש"ו
ח"ה"ל דר"ח"ה היא דלפ"ר מרובה שלף, דילמ"א בלפ"ר מועט לא שוף, וצב"ד לכו
מועט הוא, כמו שחמר לוי השול"ל.

ולכאורה י"ל אב"ה להקל, שאין לנו לגזור בצינות מדעתנו, וש"ד דנכל דלמ"ה
חמרון מילת"ה דלא שכיח"ה לא גזר ציה רבן, וצד"ה חיי"ו מילת"ה דלא שכיח"ה
שיל"ה אדם צד"ר המלפ"ר. ולא אשכחן דגזר רבן אלא כגון הכניסין דילמ"ה שנה
ומחוי"ה, או צדכרים החולל"ן צע"ו"ה דע"ו"ה מ"ה שכיח"ה, או דילמ"ה מהבו
עליה, או דבר רפוי דילמ"ה משהל"ף ממיל"ה ונפיל ואתי לתחוי, עי ח"ה ס"י ש"ה
צב"ה"ל ד"ה כל הו"א. וכל אלו דברים מלויין כן.

ויש להביא קל"ה ראיה להקל מדתני"ה בשנת דף קמ"ה כיצ לא י"ה קפן
צמנעל גדול ופירש"י משום דנפיל ואתי לתחוי, וש"ד ח"ה"ה ח"ה ואלן חל"ף
צמנעל חדש וכו' של אשה, ופירש"י דאשה מקפדת אם אינו מבין לחדש דיהב,
ומפורש צל"ה ס"י ש"ג ס"י"ג אבל איש מותר שאין מקפיד כ"כ, ולא דבר הכתוב
כלל צמנעל קטן המלפ"ר ומשמע דלא גזר ציה רבן, וכי"ע עממ"א צד"ח"ן דלא שכיח
שיל"ה צו ומילת"ה דלא שכיח"ה לא גזר ציה רבן, (ולא שחש"ו מי שייח"ה לבי"ה
שיו"א"ן בשנת צמנעלים הלו"ח"ים קל"ה). ואין לזהות ולומר דכ"י"ע עממ"א דבר
משום דלא חוי"סין דילמ"ה קאי יחף בשוק, דכ"י מוכחן בולבו סג"ח"ה ש"ה
רגילין לילך לפעמים יחף, וכ"י מוכח מ"ש"ם שם אבל י"ה"ה הוא צל"ף גדול,
ופירש"י ולמישלף ואתחוי"ו לא חוי"סין דלא קאי ערוס בשוק, (וכי"ע משום דקס"ה
ליה דילמ"ה מהכו עליה), ומוכח דצמנעל חוי"סין דילמ"ה קאי יחף בשוק, וא"כ
עיי"כ חיינו עממ"א דלא גזרו על קטן המלפ"ר, משום דלא שכיח"ה שיל"ה צו.